

ऐतिहासिक पत्रस्तम्भ

स्वस्ति श्री मन्महाराजाधिराजकस्य स्वका—
आगे षरा राइ गुनरामराइके तेरा बाबु वराज्यू देषि आजसम्म षाइ विहोरी आयाको ताक तिवो घडेरी तस्को सावा समभूलेक डाडादेषि पुर्व मिल्कुडाडादेषि पश्चिम वाषावासी उत्तर मसुलेक देखि दखिन एति चारकिल्ला भित्र आपना भाइ पगरी वसाइ साउग्या फागु पंच षत चैन पुर दाषिल गरि पाचषपनका सरह पगरि तिथि वाधि ववस्यौ आपना षातिज्जा सग वःस्ति वसाइ रस्ति चलाइ भोग्य गर इति सम्बत् १८६२ साल मिति मार्गवदि १२ रोज २ शुभम् — — — —

मार्फत हेमकर्न थापा

श्री दुर्गाज्यू

स्वस्ति श्री मन्महाराजाधिराजकस्य स्वका

आगे रन्दल् देसमुष्या जगविर, राइके जिल्लै चैनपुरका अम्बल पाचषपन् मध्ये मजां चितलां गाउ तिमि-हृका पिता पुषंदेपि आजसम्म षाइ चर्चि आयाको घर घडधारि वारि सुवारो षरक लगापात स्मेतको इस्तक सम्बत् १८८५ साल वैसाषवदि १ अपुतालि चाक चकुइ छिपोछापो, पौनिकोताल पलेटि सुज्यारो वाजि आस्मानि वाहेक राषि अभिलान् अरू रकम कलम् मारिमेटि साल १ को वमोजिम मोहोर रूपैयां साढे उनसय ९९॥ सालवसालि श्री जं. उ. पट्टनमा दाषिल गर्नु, गरि ठेकको वन्देज वाधिवक्सेओ विर्ता गुठी रैकर वाहेक आपना जमिनमा आपना निज कुटा कोदालोले विहायाका षेत तिथि वमोजिम् षानु असुल-आसुलका रकम् कलमसित असुल तहसिल गरि किस्ता वमोजिम्, ठेकरूपैयां चुकाइ आषिरिको फारषति साल

वसाल लिनु वस्ति वसाइ जगा अवाद गुब्जार गरि आफना षातिज्जासित जगा जानि भोग्ये गर — —

किस्तावन्दि तपसिल

ज्यष्टशुदि १५ रोज मुहुडारू	२०
आश्विन किस्तारू	२९॥॥
पौषकिस्तारू	२९
चैत्र शुदि १५ रोज चुक्ति रू	२०॥॥
इति सम्बत् १८८४ साल मिति चैत्र शुदि १५ रोज २ शुभम्	— — — —

मार्फत प्रसादसिंह वस्न्यात मार्फत दलभन्जन राइ मार्फत रणधोतसाह मार्फत रणजोर थापा मार्फत उदयगिरि मार्फत फत्यजंग साह मार्फत भिमसेन् थापा

स्वस्ति श्री काजि वहादुर भडारिकस्ये पत्रम् — —

आगे दाषिल आम्दानि ८४ सालका छाउनि जाचको थितिको मोहोर सलामि पाचषपन देस मुज्यां पट्टि-जन ३ को हस्ते दलकर्ण मोहोर रूपैयां २४ चौविस आयो रसिद दिञ्चु इति सम्बत् १८८५ साल मिति श्रावण शुदि १३ रोज ७ शुभम् — — —

स्वस्ति श्री वीचारी गौरिसंवर पाध्या विचारी मकु-न्दकृष्ण पाध्या कस्य पत्रम् — — —

आगे चीतलाङ्ग गाउ वसन्त्या दलकर्नराइ के जथो चित उप्रान्त तेरा चितलाङ्गका लगाको थाम षर्के औस रालो षर्कमा नुनढाकिको पृथ जितराइले मेरो हो भनी षिचोला गर्दा तिमिदुइलाइ ल्याई पुषंके गर्दा

अधिपनी चितलाङ्गैबाट चर्च्याको रहेछ ७७ सालका जगा तेरो ठहराइ तलाइ जितापत्र गरी दिञ्चु इति
जाचमापनी तेरै दरायाको रहेछ येस जगामा पृथजित्याले सम्बत् १८८७ साल मिति चैत्र वदी १३ रोज ७
षिचोला गन्धाको ठहन्थो पृथजित्यालाई डंडगरी शुभम्

श्री

स्वस्ति श्री पाचषपन्का तपसिल वमोजिमका राइ कर्ता वुडेउली गौकंजीजमा सर्वजांचको निज

जिम्मा			
धनमलराइजिम्मा	३२ के रु		७९
धनविरराइजिम्मा	३३ के रु		५४॥ = ॥
जवरसिराइजिम्मा	सुरथस्मेत २९ के रु		६१॥ = ॥
जितनराइजिम्मा	१९ के रु		४१॥ =
दर्बिसिजिम्मा	६२ के रु		१२१
जनक्रामराइजिम्मा	९ के रु		२०॥ =
नाभिकर्णजिम्मा	३६ के रु		७० ॥ =
वाजकर्णराइजिम्मा	५० के रु		८२ =
जसवीरराइजिम्मा	१२ के रु		२२॥ =
सुभजित्तराइजिम्मा	१० के रु		२३॥ =
वन्दविरराइजिम्मा	१० के रु		२७॥
पुन्धेवल्तराइजिम्मा	३७ के रु		७२॥ =
पञ्चजित्तराइजिम्मा	२० के रु		४८॥
अतिरुयराइजिम्मा	५२ के रु		११४॥ =
जितकर्णजिम्माजसुस्मेत	३६ के रु		७४ =
तासमलराइ जिम्मा	१४ के रु		३०॥ =
संघवलराइजिम्मा	४२ के रु		८४॥ =
तेनजिनराइजिम्मा	२८ के रु		४४॥
जसरामराइजिम्मा	२७ के रु		८१॥
जसराजजिम्मा	३४ के रु		८१॥
दलसी मिछार	७५ के रु		१६६॥
जागुसिराइजिम्मा	५० के रु		८२॥ =
रनदलकम्सेसिजिम्मा	२७ के रु		४०॥ =
जमा	१५२८॥ =		

इतिसम्बत् १८९३ सालमिति चैत्रवदि ३ रोज ३ शुभम्

श्री दुर्गाज्य

स्वस्ति श्री मन्महाराजधिराजकस्य रूक्का — —

आगे रनदल राइ कमसौरसिराइ जागुसिराइ रूपनसि कर्जाकमानसि कर्ता के जिल्लै चैनपुरका अम्बल पाचषपन् मध्ये मयाधिन् वाङ् गाउ तिमिहरूका पिता पुर्षादिषि आजसम्म षाई चर्चि आयाको घर घडधारि वारि सुवारो षरक लगापात स्मेतको इस्तक सम्बत् १८९५ साल बैसाष वदि १ रोज लगायेत् ठेक भेडा भारसे-माई डकुराइ गन्थो अपुतालि चाकचकुइ छिपोछपो पौनिको तालप्लेटि सुज्यारो वाजि अस्मानि सिवाये राज अंगधुंरकुल अमालिका मेजमानि वाहिकराषि अमिलन अरूरकम् कलम् मारिमेटि साल १ को वेमोजेर ज्मा मोहोर रूपैया १२३ सालवसाल पल्टनमा दाषि-ल्लगनुं गरि ठेकको बन्देज वाधिवक्स्यौं विर्तागुठि रैकर वाहेक राषि आफना जमिनमा आफना निज कुटा-कोदालो विह्यायाको षेत् थिति वमोजिम् षानु असुल मसुलका रकम् कलमसित असुल तहसिल गरि किस्ता-वमोजिम् ठेक रूपैयां चुकाई आषिरिको फार्षति साल-वसाल लिनु वस्तिवसाइ जगा अवाद गुलजार गरि आफना षातिरज्मा सित जग्गा जानि चलन गर — —

किस्तावन्दि तपसिल

मुहुदा ज्येष्ठ किस्ता रूपैयां	३०
पौषकिस्ता रूपैया	३०
आश्विन किस्ता रूपैयां	३०
चुक्ति किस्ता रूपैयां	३३
इति सम्बत् १८९५ साल मिति चैत्रवदि ७ रोज १ शुभम्	— — — —

स्वस्ति श्रीमन्महाराजधिराजकस्य रूक्का — —

आगे जिल्लै चैनपुरका अम्बलमध्ये पाचषपनको धनमल पुन्यवल संषवल धनविर पनचजित अजिरूप जसरारज जसराम बलकर्ण जसुतेन जिनदल जितर्दासि

जितानसि नाभिकर्ण जसविर रामाजित कम्सेसि जागुसि रंदल् जनक्राम सुभाजित राइदलसि मिहारके तिमि-हरूका पिता पुर्षादिषि षाइ चर्चि आयाको घर घड्या-रिवारि सुवारो षरक तित्या महाभिर लघायत् ठेक ढकथा घरको सेर्मा छिपोछपो, पौनिकोताल पलेटि सुज्यारो डडकुण्ड मन्थो अपुतालि चाकचकुइवाजवि आसमानि सिवायेक राजअग धुर अमालिको मेजमानि वाहेक राषि अलिनन अरूरकम कलम मारिमेटि साल १ को ९३ सालका जांचमा दरियाको ठेक वमोजिम् ज्मा मोहोर रूपैया १५२८॥१३ साल वसाल पल्टनलाई दाषिलगनुं औरविर्ता गुठि रैकर वाहेक राषि आफना जगा जमिन भित्र निज कुटाकोदाले विह्या-याको षेत् थिति वमोजिम् षानु भनि तिमिहरूका अधिको थिति वमोजिम् थामि वक्स्यो अमोलममोलक रकम कलमसित असुल तहसिल गरी किस्तावन्दि वमोजिम ठेक रूपैया चुकाइ अषिरका सालवसाल फारषतिलिनु रस्ति चलाइ वस्ति वसाई जगा अवाद गुलजारगरि रितिथिति विति राइगिरि जगा जमिन जानि हात्रानिमकको सोको चित्ताई भोगे गर — —

किस्तावन्दि तपसील

ज्येष्ठशुदि १५ रोज मुहुदाकिस्ता	रु ३८२
पौष तेश्रो किस्ता	रु ३८२
आश्विन दौश्री किस्ता	रु ३८२
चैत्र शुदि १५ रोज चुक्ति किस्ता	रु ३८२॥११
इति सम्बत् १८९९ साल मिति माष शुदि ४ रोज ६ शुभम्	— — — —

स्वस्ति श्री जिल्लै चैनपुरका अम्बलमध्ये पाचषपन मयाम चित्तलांको राइदन बलराई कम्सेरसिराइ सर्व-जिनकतोरू रूपनसिकर्ता जहसि वुढेउलि गजसिकारो वारि नरपति जीम्मा १९१० सालका सर्वजांचका वाजविपाषा ठेकको जिम्मा वारित्तिरीज — —

तपसिल	साबिकघर	३० के	५६॥ ३
जम्माघर ३३ के	६१॥॥	१९१० सालका वढघर	३ के ४॥॥
जिमिघर ११ के	३०॥ ३	इतिसम्बत् १९११ साल मिति फालगुन शुदि ९ रोज	
सिह्लाघर ७ के	१४	१ शुभम्	— — — —
तिरूवाघर ४ के	१६		
साउल्याफागु के	॥ ३		
एको गाउ ज्या ढक्रधाघर २२ के	३१	स्वस्ति श्री जिल्लै चैनपुरका अम्बलू मध्ये पाच-	
हलघर ७ के	१४	षपन मयाम् चितलां वाध मवदिनको राइ प्रतिमान	
कोदलाघर १४ के	१४	राइ दलपनि राइ सर्वजित् राई वंधविरकर्ता जहरसि	
टहलुवाघर १ के	×	कारोवारि नरपति बुढी लिग जसि कारो वारि मनिरीज-	
साउल्याफागु के	१॥ ३	कर्ता दल मंजन जिम्म १९२५ साल महाजाँच करवाज	
वेठि के	१॥ ३	विपाषाठेक ऊारा छल हिम्मतको जिम्मा वारि	
		तेरिज	— — — —

तपसिल

ज्मा घर

४१ के रू ९८॥॥

असामि — — घर समा सावुछारामे ॥ वेठि ज्मा रू

नामाघर

भीलाघर	९ - १८॥ - १ - ९ - - - - २७॥ -
होखाघर	२ - ८२ - २ - - - - १०२
	११ २६॥३ ११ - १ - - ३७॥३

एको गाउल्या ढाक्रघर

हलघर	८ - १६॥ - ७ - १४ - ॥ - २४॥३
कादालाघर	१८ १८॥२ - १२ - १२॥॥ / १ - १॥ - ३४॥२
पानीघर	१ - १ - / - ॥॥ - ॥ - ८ - २॥ -
सुकंवासीघर २ तल्ले वस्नेत	३ - - १ - - १ - - १ - - १ - - १ - - १ - -
	३० ३५ १॥ ३ २०॥ १॥॥ = २/६१ =
	४१ ६१ २॥२ ३१॥ १॥॥२ ४-९८॥॥

तेरिज

असामी- घर समा साउ शरा भेग वेठी ज्मारू

सावीक

जीमीघर ८ २० - ॥ - ८ - १ - - १ - - २८॥

ढाक्रेघर सत्यास्मेत १९ - २६ - १४ - १२ - १३॥ - ११ - १२४३॥
२७ ४६ ११४ - २१॥ ११ १४ ७१॥

२० सालको

जीमीघर १ - २ - / - १ - - - - १ - - ३ /
ढाक्रेघर १ - १ - / - १११५ - २ - ३ - २२
२ ३ २ ११११ - ४ ३ ५३

२५ साल जांचको

जीमीघर २४ - ४ - २ - - - - १ - - ६२
ढाक्रेघर ८ - ८ - ११ - ६ - ११ - ११ - १५१११
सुकबासी २ - - - - + - - - - - १ - - - - १ - - - - १ -
१२ - १२ ११२ ८ ११ १११ २११११२

सावीक	६७११२/२
मोहोर २२११ को रू	६३११३१११
१६ गन्डो रू वाके २२ गन्दो	१११२१११
२० सालको १० रू	४३११११
२५ सालजाचको	१०२६१२१११ मध्येमा
गोचाघर ४ के मोटा मीन्हा रू	४ वा
को २६ साल देषी तीन्या रू	२२१४,११३
मोहरू कशान्दो रू	२११११३११
	९४१.१११११

इतिसम्बत १९३२ साल मीतिमार्ग वदी १४ गते रोज ७ शुभम्

स्वस्ति श्री मन्महाराजधिराज कस्यरूक्का — —
श्री जङ्ग महतिप्रचण्ड भुजदण्डेयादि श्री श्री श्री महा
राज जङ्गबहादुर राणा जिसिबि प्राइमिजिष्टर याण्ड
कम्पान्दर ईनचिफ

आगेजिल्लै चैनपुरका अम्बल मध्ये पाचषपन् मयान् चितलाङ्ग तेगुरावस्य्या राइरंदल मर्दा निजको छोरा प्रतिमान शम्भेरसि राइ सर्वजित् कर्ता जर्हासकर्ता रूपसि बुढौलिगजसि कारवारि नरपतिकारवारि मनिराजहरूके हाकिमहरूका गाउघरको जिम्मावारि तेरिज भयाको छ अघिका जाचजाचबाट भयावमोजिम दसलिम्बुका सरह हामिहरूका नाउमा लाल मोहोर गरिपाया सला-
मिमोहरूपैया ५२ पनि संकारमा चहाउदा हुँ थिति-
रीति वमोजिम दामकाम बुछाइ आफनाजगा किपटको चलन् पनि गर्दाहुँ लिम्बुवानका थितिमा अरूपुरा निज्जा नज्या सुवाहरूको सरह वमोजिम लाल मोहोर गरिपाया

हुँदोहो भनि तिमिहरूले इजहार चहायाको मुदामा इजहार प्रमाण अडाले विचारगन्याको अन सवालका-
हले १ पल्टका दफदरषानाको ४१ लम्बरका सवाल मताविक पल्लो किरातमा सुवागिको लालमोहर हुन्या-
रीत हुनाले १२ सालमा भयाका लालमोहर र निज-
राइहरूका नाउमा २० साल कार्तिक सुदि ८ रोज-
मा भयाका तेरीज वमोजिम जिल्लै चैनपुरका अम्बल मध्ये पाचषपन् मयान् चितलाङ्ग तेगुरावस्य्या राई कर्ता बुढौलि कारवारिहरूको नाउमा मितिहरूको पिता पुषदिषि आजसम्म षाइ चाचि वेहोरि आयाको घर-
घड्यारि वारि सुवरो षरक तिमिहरूले कुताकोदालालै विहायाको षेत तित्या महभिर तिपगोलेस्मित दस-
लिम्बुका सुवाहरूले षायावमोजिम षानु तिन्या वमोजिम तिनु जाचको रे वन्दिको कस्पुपल्ट कम्पनिका लालढ डामा सामिल भै तिरो भरो गनु भनि राईगिरी गरी वकस्यौं आफा षातिरज्जासग रस्ति चलाई वस्ति वसाई

हाम्रा निमकको सोखो चिताई दामका गरी सुवागि जानि भोग्य गर भन्था बेहोराको लाल मोहर हुनुमुनासिब ठहराई सदरदफदरषानाबाट २५ साल पीषवदि १ रोज ७ मा साधककौसलमा जाहेर गराउँदा कौसल बाट पनि जाँचि बुछि अडाले ठहराया वमोजिम् मुनासिवठहराई २ र श्री मद्राजकुमार कुमा रात्मज श्री कम्पादर ईनचिफ जनरल रणउद्दिपसिह कुवर राणाका हजुरमा जाहेरगराउँश निज... .. २ र श्री मद्राज कुमार कुमारात्मज श्री कम्पादर ईनचिफ जनरल रणउद्दिपसिह कुवर राणाबाट पनि हाम्राहजुरमा विति पादा जाहेर भयो दसलिम्बुका सरह वमोजिम् राईगिरिको लालमोहर गरि वकस्यौ तिमिहरूका पिता पूषादेखि आजसम्म षाई चच्चि वेहोरि आयाको घर घड्यारिवारि सुवागो षरक तिमिहरूले कुटा कोदालाले विहायाको षेत तित्यामहभिरतिपगोला स्मेत् दसलिम्बुका सुवाहरूले षायावमोजिम्

षानुतिन्यावमीजिम् तितु जाँचकारैवदीको कम्पुपल्ट कम्पनिका लालढडामा सामेल भै तिरोभरोगरि आफना खातिरज्मा संग रस्ति चलाई वस्ति वडाई हाम्रा निमकको सोखो चिताई दाम काम गरि राईगिरि जानि भोग्येगर इति सम्बत् १९९६ साल मितिकातिक वदि १ रोज ५ शुभम् — — — — —

मार्फत श्री श्री श्री महाराज जंगबहादुरराणा जीसि प्राइमिनिष्टरयाण्ड कम्पादर इनचिफ

मार्फत कम्पादर इनचिफ जनरल श्री रणोपदीसिह कुवरराणा

मार्फत गुरुपुरोहित षजान्ची वामादेव पण्डितज्यू
मार्फत पश्चिमतरफका कम्पादर जनरल जगतसम्सेर जङ्गबहादुर राणा

मार्फत पुरवतरफका कम्पादिग जनरल विर सम्सेर जङ्गराणा -१